Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

The Murders in the Rue Morgue
Edgar Allan Poe

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Crimele din Rue Morgue
Edgar Allan Poe

Copyright © 2016 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză: Ion Vinea

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Justina Bandol
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POE, EDGAR ALLAN
Crimele din Rue Morgue. The Murders in the
Rue Morgue / Edgar Allan Poe; trad.: Ion Vinea –
București: Litera, 2016
ISBN 978-606-33-1073-7
I. Vinea, Ion (trad.)
821.111(94)-31=135.1

EDGAR ALLAN POE

Crimele din Rue Morgue

The Murders in the Rue Morgue

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Ce cântec sirenele cântau? Sau ce nume și-a luat Ahile când s-a ascuns printre femei? Iată întrebări care, într-adevăr, te pun în încurcătură, dar cărora *totuși* li s-ar putea afla răspuns.

Sir Thomas Browne[1]

Însușirile minții noastre pe care le denumim analitice nu prea sunt făcute pentru a fi supuse analizei. Le apreciem numai după efectele lor. Ceea ce știm, printre altele, despre ele e că sunt, pentru cel ce le are într-o măsură neobișnuită, un izvor de bucurii din cele mai mari. Așa cum omul voinic se bucură de puterea lui trupească și se complace în exerciții care îi pun mușchii în mișcare, tot astfel analistul se mândrește cu acea ușurință a cugetului său de a *descurca* lucrurile. Îi fac plăcere până și cele mai neînsemnate prilejuri care îi pun la încercare talentul. E îndrăgostit de tot ce e enigmă, rebus, hieroglifă și dă dovadă în dezlegarea lor de o *isteție* atât de deosebită, încât pare supranaturală în ochii celor ce n-au decât o inteligență obișnuită. Rezultatele dobândite prin chiar spiritul și esența metodei sale par într-adevăr a fi rodul unei intuiții.

[1] Sir Thomas Browne (1605–1682), medic englez; a lăsat o seamă de remarcabile lucrări în proză, printre care eseul *Urn Burial*, de unde este extras citatul de mai sus.

What song the Syrens sang, or what name Achilles assumed when he bid himself among women, although puzzling questions, are not beyond *all* conjecture.

Sir Thomas Browne

The mental features discoursed of as the analytical, are, in themselves, but little susceptible of analysis. We appreciate them only in their effects. We know of them, among other things, that they are always to their possessor, when inordinately possessed, a source of the liveliest enjoyment. As the strong man exults in his physical ability, delighting in such exercises as call his muscles into action, so glories the analyst in that moral activity which *disentangles*. He derives pleasure from even the most trivial occupations bringing his talent into play. He is fond of enigmas, of conundrums, hieroglyphics; exhibiting in his solutions of each a degree of *acumen* which appears to the ordinary apprehension praeternatural. His results, brought about by the very soul and essence of method, have, in truth, the whole air of intuition.

Această aptitudine de a rezolva poate fi mult dezvoltată prin studiul matematicilor și mai ales prin cea mai înaltă ramură a acestora, care pe nedrept și numai datorită operațiunilor ei retrograde a fost numită analiză, ca și cum ar fi analiza *par excellence*[1]. Dar calculul în sine nu e chiar analiză. Un jucător de șah, de pildă, poate să calculeze fără a analiza. Jocul de șah, prin urmare, e foarte greșit înțeles în ceea ce privește efectele sale asupra spiritului. N-am de gând să scriu un tratat, ci doar să prefațez prin câteva observații, făcute cu totul în treacăt, o povestire oarecum ciudată. Mă folosesc deci de acest prilej ca să afirm că forțele cele mai înalte ale cugetului sunt întrebuințate din plin și mai spornic în modestul joc de dame decât în trudnica ușurătate a șahului. În acest din urmă joc, în care fiece piesă se mișcă în mod diferit și *bizar*, tot ceea ce e complex numai este luat (greșeală destul de obișnuită) drept adânc. *Atenția* e puternic pusă în joc. Dacă slăbește numai o clipă, facem o greșeală, din care iese o pierdere sau chiar înfrângerea. Iar mișcările permise fiind nu numai felurite, ci și cu puteri deosebite, sorții unor asemenea greșeli devin tot mai numeroși, și, de nouă ori din zece câștigă nu cel mai iscusit jucător, ci doar cel mai cu luare-aminte. Dimpotrivă, la jocul de dame, în care mișcarea e *unică* și nu suferă decât puține schimbări, probabilitățile de nebăgare de seamă sunt mai mici, iar atenția fiind mult mai puțin întrebuințată, orice avantaj obținut de unul din jucători se datorește numai superioarei sale *isteții*. Pentru a vorbi mai concret, să presupunem un joc de dame în care numărul pieselor e redus la patru regine și în care, desigur, nici o scăpare din vedere nu e cu putință. E lucru vădit că victoria nu poate fi dobândită aici (jucătorii fiind de forțe egale) decât printr-o mișcare *recherchée*[2] – rezultat al unei puternice încordări a minții. Lipsit de mijloacele obișnuite, analistul pătrunde totuși în cugetul potrivnicului său, se face una cu el și nu o dată găsește dintr-o ochire singura cale (uneori, într-adevăr, mult prea simplă) de a-i întinde o cursă sau de a-l face să calculeze greșit.

[1] Prin excelență (în limba franceză în original)
[2] Aici: bine chibzuită (în limba franceză în original)

The faculty of re-solution is possibly much invigorated by mathematical study, and especially by that highest branch of it which, unjustly, and merely on account of its retrograde operations, has been called, as if *par excellence*, analysis. Yet to calculate is not in itself to analyze. A chess-player, for example, does the one, without effort at the other. It follows that the game of chess, in its effects upon mental character, is greatly misunderstood. I am not now writing a treatise, but simply prefacing a somewhat peculiar narrative by observations very much at random; I will, therefore, take occasion to assert that the higher powers of the reflective intellect are more decidedly and more usefully tasked by the unostentatious game of draughts than by all the elaborate frivolity of chess. In this latter, where the pieces have different and *bizarre* motions, with various and variable values, what is only complex, is mistaken (a not unusual error) for what is profound. The *attention* is here called powerfully into play. If it flag for an instant, an oversight is committed, resulting in injury or defeat. The possible moves being not only manifold, but involute, the chances of such oversights are multiplied; and in nine cases out of ten, it is the more concentrative rather than the more acute player who conquers. In draughts, on the contrary, where the moves are *unique* and have but little variation, the probabilities of inadvertence are diminished, and the mere attention being left comparatively unemployed, what advantages are obtained by either party are obtained by superior *acumen*. To be less abstract – Let us suppose a game of draughts where the pieces are reduced to four kings, and where, of course, no oversight is to be expected. It is obvious that here the victory can be decided (the players being at all equal) only by some *recherché* movement, the result of some strong exertion of the intellect. Deprived of ordinary resources, the analyst throws himself into the spirit of his opponent, identifies himself therewith, and not unfrequently sees thus, at a glance, the sole methods (sometimes indeed absurdly simple ones) by which he may seduce into error or hurry into miscalculation.